

Computerrecht 2023/66

Dit arrest betreft het recht op gegevenswissing in de context van zoekmachines. Het Hof van Justitie gaat in op de bewijslast en de bewijsstandaard wanneer een verwijderingsverzoek gestoeld wordt op de onjuistheid van de in een zoekresultatenlijst gelinkte inhoud. Deze bewijslast ligt in principe bij de persoon die het verwijderingsverzoek indient; niet bij de exploitant van de zoekmachine. De verzoeker is evenwel niet verplicht een rechterlijke beslissing over te leggen ter ondersteuning van zijn verzoek. Daarnaast geeft het Hof van Justitie het analysekader mee voor een verwijderingsverzoek inzake foto's die in de resultatenlijst als miniatures worden weergegeven. Daarbij moet rekening worden gehouden met de informatieve waarde van de foto's, los van de context van de publicatie ervan op de website waarvan zij afkomstig zijn, maar wel rekening houdende met alle tekst die direct bij de weergave van de foto's in de zoekresultaten is geplaatst.

HvJ EU 08-12-2022, ECLI:EU:C:2022:962, m.nt. A. Focquet (Google (Déréférencement d'un contenu prétendument inexact))

Instantie	Hof van Justitie van de Europese Unie
Datum	8 december 2022
Magistraten	K. Lenaerts, L. Bay Larsen, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, P. G. Xuereb, L. S. Rossi en D. Gratsias, M. Ilešič, F. Biltgen, N. Piçarra, N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele en J. Passer
Zaaknummer	C-460/20
Noot	A. Focquet
Roepnaam	Google (Déréférencement d'un contenu prétendument inexact)
JCDI	JCDI:ADS692425:1
Vakgebied(en)	Informatierecht / Algemeen Informatierecht / ICT
Brondocumenten	ECLI:EU:C:2022:962, Uitspraak, Hof van Justitie van de Europese Unie, 08-12-2022 ECLI:EU:C:2022:271, Conclusie, Hof van Justitie van de Europese Unie, 07-04-2022
Wetingang	(Art. 12 onder b, 14 1 ^e alinea onder a Richtlijn 95/46/EG; art. 17 lid 3 onder a AVG)

Essentie

Dit arrest betreft het recht op gegevenswissing in de context van zoekmachines. Het Hof van Justitie gaat in op de bewijslast en de bewijsstandaard wanneer een verwijderingsverzoek gestoeld wordt op de onjuistheid van de in een zoekresultatenlijst gelinkte inhoud. Deze bewijslast ligt in principe bij de persoon die het

verwijderingsverzoek indient; niet bij de exploitant van de zoekmachine. De verzoeker is evenwel niet verplicht een rechterlijke beslissing over te leggen ter ondersteuning van zijn verzoek. Daarnaast geeft het Hof van Justitie het analysekader mee voor een verwijderingsverzoek inzake foto's die in de resultatenlijst als miniatures worden weergegeven. Daarbij moet rekening worden gehouden met de informatieve waarde van de foto's, los van de context van de publicatie ervan op de website waarvan zij afkomstig zijn, maar wel rekening houdende met alle tekst die direct bij de weergave van de foto's in de zoekresultaten is geplaatst.

Partij(en)

Arrest in de zaak van: TU en RE tegen Google LLC

Uitspraak

(...)

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Eerste vraag

(...)

Ten gronde

48

Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in essentie te vernemen of artikel 17, lid 3, onder a), AVG aldus moet worden uitgelegd dat bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in de artikelen 11 en 16 van het Handvest anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat bedoeld is om de link naar inhoud met beweringen die volgens de indiener van dat verzoek onjuist zijn, te schrappen uit de lijst met zoekresultaten, als voorwaarde voor deze verwijdering geldt dat ten minste voorlopig over de juistheid van de gelinkte inhoud duidelijkheid is verkregen in het kader van een beroep van deze indiener tegen de aanbieder van deze inhoud, wanneer het redelijkerwijs mogelijk is een dergelijke rechtsbescherming te verkrijgen.

(...)

60

Uit de rechtspraak van het EHRM volgt dat bij de publicatie van gegevens ter afweging van het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie rekening moet worden gehouden met een aantal relevante criteria, zoals de bijdrage aan een debat van algemeen belang, de bekendheid van de betrokkene, het onderwerp van het bericht, het eerdere gedrag van de betrokkene, de inhoud, de vorm en de gevolgen van de publicatie, de wijze waarop en de omstandigheden waarin de informatie is verkregen en de waarachtigheid ervan (zie in die zin EHRM, 27 juni 2017, Satakunnan Markkinapörssi Oy en Satamedia Oy tegen Finland, CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, § 165).

(...)

64

De vraag of de inhoud waarnaar een link is opgenomen al dan niet juist is, is eveneens een relevant aspect bij de beoordeling van de toepassingsvoorwaarden van artikel 17, lid 3, onder a), AVG, ter toetsing of het recht op informatie van internetgebruikers en de vrijheid van meningsuiting van de aanbieder van inhoud voorrang kunnen hebben op de rechten van degene die om verwijdering van links verzoekt.

(...)

67

Vervolgens moet ten eerste worden bepaald of, en zo ja in welke mate, de persoon die het verzoek tot verwijdering van links heeft ingediend, bewijzen moet leveren ter staving van zijn bewering over de onjuistheid van de informatie in de gelinkte inhoud, en ten tweede of de exploitant van de zoekmachine zelf moet proberen duidelijkheid te verkrijgen over de feiten teneinde vast te stellen of de daarin opgenomen en beweerdelijk onjuiste informatie al dan niet juist is.

68

In de eerste plaats moet aangaande de verplichtingen van de persoon die om verwijdering van links verzoekt omdat de gelinkte inhoud onjuist is, worden opgemerkt dat deze persoon moet aantonen dat de informatie in die inhoud, of ten minste een niet onbeduidend deel van die informatie, kennelijk onjuist is. Om te vermijden dat deze persoon een buitensporige last krijgt opgelegd die het nuttig effect van het recht op verwijdering van links kan ondermijnen, hoeft hij alleen bewijzen aan te leveren als, gelet op de omstandigheden van het geval, redelijkerwijs van hem kan worden verlangd dat hij ze opzoekt om die kennelijke onjuistheid aan te tonen. In dit verband is deze persoon in beginsel niet verplicht om ter ondersteuning van zijn aan de exploitant van de zoekmachine gerichte verzoek om links te verwijderen, reeds in de precontentieuze fase een tegen de redacteur van de betrokken website verkregen rechterlijke beslissing, zij het zelfs maar een beslissing in kort geding, over te leggen. Een dergelijke verplichting zou immers betekenen dat die persoon een onredelijke last opgelegd krijgt.

69

Wat in de tweede plaats de verplichtingen en verantwoordelijkheden van de exploitant van de zoekmachine betreft, is het juist dat deze exploitant, om na te gaan of het is toegestaan om inhoud te blijven opnemen in de lijst met resultaten van zoekopdrachten die na een verzoek tot verwijdering van links via zijn zoekmachine worden verricht, zich moet baseren op alle betrokken rechten en belangen en op alle omstandigheden van het concrete geval.

70

In het kader van de beoordeling van de toepassingsvoorwaarden van artikel 17, lid 3, onder a), AVG kan van diezelfde exploitant echter niet worden verlangd dat hij, om vast te stellen of het verzoek om links te verwijderen gegrond is, actief op zoek gaat naar feiten die niet worden gestaafd door de inhoud van dat verzoek.

71

Bij de behandeling van een dergelijk verzoek kan de exploitant van de betrokken zoekmachine er dus niet toe worden verplicht om de feiten te onderzoeken en daartoe een contradictoire dialoog met de aanbieder van inhoud aan te gaan teneinde ontbrekende gegevens te verkrijgen over de juistheid van de gelinkte inhoud. Voor zover de exploitant van de zoekmachine door een dergelijke verplichting genoodzaakt zou zijn zelf bij te dragen aan de vaststelling of de gelinkte inhoud al dan niet juist is, zou deze exploitant daardoor immers een last worden opgelegd die verder gaat dan wat redelijkerwijs van hem kan worden verwacht in het licht van zijn verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden in de zin van de in punt 53 van dit arrest in herinnering gebrachte rechtspraak. Deze verplichting zou aldus een ernstig risico met zich meebrengen dat links naar inhoud die in een gerechtvaardigde en dwingende informatiebehoefte van het publiek voorziet, worden verwijderd en het dus moeilijk wordt om deze op internet te vinden. In dit verband zou er een reëel risico bestaan dat de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting en van informatie ontmoedigd wordt indien de exploitant van de zoekmachine een dergelijke verwijdering van links nagenoeg systematisch zou verrichten, teneinde te vermijden dat hij belast wordt met het onderzoek naar de feiten die relevant zijn om vast te stellen of de gelinkte inhoud al dan niet juist is.

72

Wanneer de persoon die heeft verzocht om verwijdering van links relevante en afdoende bewijzen overlegt die zijn verzoek kunnen staven en aantonen dat de informatie in de gelinkte inhoud, of ten minste een niet onbeduidend deel van die informatie, kennelijk onjuist is, moet de exploitant van de zoekmachine dit verzoek tot verwijdering van links dus inwilligen. Hetzelfde geldt wanneer de betrokkene een tegen de redacteur van de

website gerichte rechterlijke beslissing overlegt die is gebaseerd op de vaststelling dat een niet onbeduidend deel van de informatie in de gelinkte inhoud op zijn minst op het eerste gezicht onjuist is.

73

In het geval dat daarentegen de onjuistheid van dergelijke informatie in de gelinkte inhoud niet duidelijk blijkt uit het door de betrokken persoon overgelegde bewijsmateriaal, hoeft de exploitant van de zoekmachine een dergelijk verzoek tot verwijdering van links niet in te willigen als een dergelijke rechterlijke beslissing ontbreekt. Wanneer de betrokken informatie bij kan dragen aan een debat van algemeen belang moet, gelet op alle omstandigheden van het concrete geval, bijzondere betekenis worden toegekend aan het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie.

74

Hieraan moet worden toegevoegd dat het, zoals in punt 65 van dit arrest is uiteengezet, in een situatie waarin slechts bepaalde informatie die ten opzichte van de gehele inhoud van artikelen van gering belang is, onjuist blijkt te zijn, tevens onevenredig zou zijn om links naar deze artikelen te verwijderen en het zo moeilijk te maken om de gehele tekst ervan op internet te raadplegen.

(...)

76

Evenwel moet de exploitant van een zoekmachine, als er een administratieve of gerechtelijke procedure wordt ingeleid over de vermeende onjuistheid van informatie in gelinkte inhoud en hij van die procedure op de hoogte is gebracht, bij de zoekresultaten een waarschuwing opnemen over het bestaan van een dergelijke procedure opdat in het bijzonder de aan internetgebruikers verstrekte informatie steeds relevant en actueel is.

77

Gelet op een en ander dient op de eerste vraag te worden geantwoord dat artikel 17, lid 3, onder a), AVG aldus moet worden uitgelegd dat bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in artikel 11 van het Handvest anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat ertoe strekt om de link naar inhoud met beweringen die volgens de indiener van dat verzoek onjuist zijn, te schrappen uit de lijst met zoekresultaten, niet als voorwaarde voor deze verwijdering geldt dat ten minste voorlopig over de juistheid van de gelinkte inhoud duidelijkheid is verkregen in het kader van een beroep van deze indiener tegen de aanbieder van deze inhoud.

Tweede vraag

(...)

Ten gronde

88

Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter in essentie te vernemen of artikel 12, aanhef en onder b), en artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46 en artikel 17, lid 3, onder a), AVG aldus moeten worden uitgelegd dat bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in de artikelen 11 en 16 van het Handvest anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat ertoe strekt om in de vorm van miniaturen weergegeven foto's met daarop de afbeelding van een natuurlijke persoon te schrappen uit de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen op naam van die persoon, op doorslaggevende wijze rekening moet worden gehouden met de oorspronkelijke context waarin deze foto's op internet werden gepubliceerd.

(...)

90

Om te beginnen moet worden vastgesteld dat, zoals de advocaat-generaal in punt 53 van zijn conclusie heeft

opgemerkt, voor zoekopdrachten naar afbeeldingen op naam van een persoon die op internet met een zoekmachine worden verricht, dezelfde beginselen gelden als voor zoekopdrachten naar websites en de daarin vervatte informatie. (...)

(...)

97

In dit verband is de vraag of er een bijdrage wordt geleverd aan een debat van algemeen belang een doorslaggevend aspect dat bij de afweging van botsende grondrechten in aanmerking moet worden genomen om te kunnen beoordelen of de rechten van de betrokkene op eerbiediging van zijn privéleven en op bescherming van zijn persoonsgegevens dan wel de rechten op vrijheid van meningsuiting en van informatie de overhand moeten hebben.

(...)

99

Zoals de advocaat-generaal in punt 54 van zijn conclusie heeft opgemerkt, is het antwoord op de vraag of die beoordeling ook de inhoud moet omvatten van de website met daarop de foto waarvan de miniatuurweergave volgens het verzoek verwijderd moet worden, ook afhankelijk van het voorwerp en de aard van de betrokken verwerking.

100

Wat in de eerste plaats het voorwerp van de betrokken verwerking betreft, moet worden opgemerkt dat de publicatie van foto's als niet-verbaal communicatiemiddel van grotere invloed kan zijn op internetgebruikers dan gepubliceerde teksten. Foto's zijn als zodanig immers een belangrijk middel om de aandacht van internetgebruikers te trekken en hen ervoor te interesseren de met deze foto's geïllustreerde artikelen te raadplegen. Met name vanwege de omstandigheid dat foto's vaak voor meerdere uitleg vatbaar zijn, kan de miniatuurweergave ervan in de resultatenlijst van de zoekopdracht overeenkomstig hetgeen in punt 95 van dit arrest is benadrukt, leiden tot een bijzonder ernstige inmenging in het recht van de betrokkene op bescherming van zijn beeltenis. Dit moet in aanmerking worden genomen bij de afweging van botsende rechten en belangen.

101

Bijgevolg moeten er verschillende afwegingen van de botsende rechten en belangen worden gemaakt, naargelang het gaat om door de redacteur van de website gepubliceerde artikelen met foto's die in hun oorspronkelijke context zijn opgenomen en de in die artikelen verstrekte informatie en de daarin geuite meningen illustreren, dan wel om foto's die de exploitant van een zoekmachine, los van de context waarin zij op de oorspronkelijke website zijn gepubliceerd, in de vorm van miniatures weergeeft in de lijst met zoekresultaten.

102

In dit verband moet eraan worden herinnerd dat de grond waarop de publicatie van persoonsgegevens op een website gerechtvaardigd is, niet noodzakelijkerwijze ook de grond hoeft te zijn die een rechtvaardiging vormt voor de werkwijze van zoekmachines, maar dat zelfs waar dit het geval is, de te maken afweging tussen de betrokken belangen tot een verschillend resultaat kan leiden naargelang het gaat om de door een exploitant van een zoekmachine, dan wel de door een redacteur van deze website verrichte verwerking, daar, ten eerste, de rechtmatige belangen die deze verwerkingen rechtvaardigen verschillend kunnen zijn, en ten tweede, de gevolgen van deze verwerkingen voor de betrokkene, en met name voor zijn privéleven, niet noodzakelijkerwijze dezelfde zijn (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 86).

103

Aangaande in de tweede plaats de aard van de door de exploitant van de zoekmachine verrichte verwerking, moet worden vastgesteld, zoals de advocaat-generaal in punt 55 van zijn conclusie heeft opgemerkt, dat de exploitant van een zoekmachine, door op internet gepubliceerde foto's van natuurlijke personen te verzamelen en deze afzonderlijk in de vorm van miniatures in de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen weer te geven, een dienst aanbiedt waarbij een autonome verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt die zowel

verschilt van de verwerking door de redacteur van de website waarvan de foto's afkomstig zijn als van de verwerking bij de opname van een link naar deze site, waarvoor deze exploitant eveneens verantwoordelijk is.

104

Bijgevolg moeten de werkzaamheden van de exploitant van de zoekmachine, die erin bestaan de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen in de vorm van miniatures weer te geven, autonoom worden beoordeeld. De nog grotere mate waarin daardoor inbreuk wordt gemaakt op de grondrechten kan namelijk bijzonder ernstig zijn omdat bij een zoekopdracht op naam alle op internet te vinden informatie over de betrokken persoon wordt samengevoegd. Bij deze autonome beoordeling moet er rekening mee worden gehouden dat de weergave op internet van foto's in de vorm van miniatures op zich het door de internetgebruiker nagestreefde resultaat vormt, los van zijn latere beslissing om de oorspronkelijke internetpagina al dan niet te raadplegen.

105

Hieraan moet worden toegevoegd dat een dergelijke specifieke afweging, waarbij de autonome aard van de door de exploitant van de zoekmachine verrichte verwerking in aanmerking wordt genomen, niet afdoet aan de eventuele relevantie van tekst die direct bij de weergave van een foto in de resultatenlijst van een zoekopdracht is geplaatst, aangezien die meer duidelijkheid kan geven over de informatieve waarde van deze foto voor het publiek en dus van invloed kan zijn op de afweging van de betrokken rechten en belangen.

106

In het onderhavige geval blijkt uit de vaststellingen in de verwijzingsbeslissing dat de foto's van verzoekers in het hoofdgeding er in de context van het artikel van 4 juni 2015 waarvan zij deel uitmaken weliswaar toe bijdragen de daarin uiteengezette informatie en meningen weer te geven, maar dat deze foto's buiten die context slechts een geringe informatieve waarde hebben wanneer zij enkel in de vorm van miniatures worden getoond in de resultatenlijst van een zoekopdracht met de zoekmachine. Hieruit volgt dat indien het verzoek tot verwijdering van links naar dit artikel moet worden afgewezen op grond dat de vrijheid van meningsuiting en informatie voorrang moet hebben op de rechten van verzoekers in het hoofdgeding op eerbiediging van hun privéleven en op bescherming van hun persoonsgegevens, die omstandigheid de uitkomst van het verzoek om de miniatures van deze foto's te verwijderen uit de resultatenlijst onverlet laat.

107

Indien het verzoek tot verwijdering van links naar het artikel van 4 juni 2015 daarentegen moet worden ingewilligd, moeten de miniatures van de bij dat artikel opgenomen foto's worden verwijderd. Indien deze miniatures nog steeds zouden worden weergegeven, zou immers afbreuk worden gedaan aan het nuttig effect van de verwijdering van links naar het artikel, aangezien internetgebruikers door de aan de miniatures toegevoegde link naar de website waarop het artikel is gepubliceerd en waarvan die miniatures afkomstig zijn, dit gehele artikel nog steeds zouden kunnen raadplegen.

108

Gelet op een en ander dient op de tweede vraag te worden geantwoord dat artikel 12, aanhef en onder b), en artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46 en artikel 17, lid 3, onder a), AVG aldus moeten worden uitgelegd dat bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in artikel 11 van het Handvest anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een aan de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat ertoe strekt om in de vorm van miniatures weergegeven foto's met daarop de afbeelding van een natuurlijke persoon te schrappen uit de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen op naam van die persoon, rekening moet worden gehouden met de informatieve waarde van deze foto's, los van de context van de publicatie ervan op de website waarvan zij afkomstig zijn, maar dat daarbij wel alle tekst in aanmerking moet worden genomen die direct bij de weergave van deze foto's in de zoekresultaten is geplaatst en meer duidelijkheid kan geven over de informatieve waarde daarvan.

Kosten

Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Grote kamer) verklaart voor recht:

- 1) Artikel 17, lid 3, onder a), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)

moet aldus worden uitgelegd dat:

bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in artikel 11 van het Handvest van de grondrechten anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat ertoe strekt om de link naar inhoud met beweringen die volgens de indiener van dat verzoek onjuist zijn, te schrappen uit de lijst met zoekresultaten, niet als voorwaarde voor deze verwijdering geldt dat ten minste voorlopig over de juistheid van de gelinkte inhoud duidelijkheid is verkregen in het kader van een beroep van deze indiener tegen de aanbieder van deze inhoud.

- 2) Artikel 12, aanhef en onder b), en artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en artikel 17, lid 3, onder a), van verordening 2016/679

moeten aldus worden uitgelegd dat:

bij de afweging die tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten bedoelde rechten enerzijds en die bedoeld in artikel 11 van het Handvest van de grondrechten anderzijds moet worden gemaakt ter toetsing van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verwijderingsverzoek dat ertoe strekt om in de vorm van miniaturen weergegeven foto's met daarop de afbeelding van een natuurlijke persoon te schrappen uit de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen op naam van die persoon, rekening moet worden gehouden met de informatieve waarde van deze foto's, los van de context van de publicatie ervan op de website waarvan zij afkomstig zijn, maar dat daarbij wel alle tekst in aanmerking moet worden genomen die direct bij de weergave van deze foto's in de zoekresultaten is geplaatst en meer duidelijkheid kan geven over de informatieve waarde daarvan.

Noot

Auteur: A. Focquet^[1]

Noot

1.

Op 8 december 2022 heeft het Hof van Justitie zich wederom uitgesproken over het recht op gegevenswissing op basis van artikel 17 lid 3 onder a) AVG in de context van de zoekmachine van Google. De zaak die aan het

gepubliceerde arrest ten grondslag ligt, betrof het verwijderingsverzoek van een persoon (en dat van diens partner) die in verschillende hoedanigheden (bestuurder, enig aandeelhouder, voorzitter, etc.) was betrokken bij verschillende ondernemingen. Concreet ging het om drie artikelen en de miniatures van de foto's bij één van die drie artikelen die Google vermeldde in de zoekresultatenlijst wanneer de naam en voornaam van de verzoekers - zowel afzonderlijk als in combinatie met bepaalde bedrijfsnamen - in haar zoekmachine werden ingegeven. De verzoekers stelden dat die artikelen onjuiste beweringen en lasterlijke meningen bevatten en dat de redacteur van de website de publicatie van deze artikelen gebruikte om hen te chanteren. Google weigerde om op dit verwijderingsverzoek in te gaan. Het beroep van de verzoekers tegen deze beslissing werd tot tweemaal toe afgewezen, eerst door het Landgericht Köln en vervolgens door het Oberlandesgericht Köln. In de procedure voor het Bundesgerichtshof heeft deze laatste twee vragen verwezen naar het Hof.

2.

De eerste vraag had in essentie betrekking op de bewijslast en bewijsstandaard wanneer een verwijderingsverzoek gestoeld wordt op de onjuistheid van de in de Google zoekresultatenlijst gelinkte inhoud. De vraag of de inhoud juist is, is inderdaad een relevant aspect bij de beoordeling van de toepassingsvoorwaarden van artikel 17 lid 3 onder a AVG.

3.

Het is vaststaande rechtspraak dat artikel 17 lid 3 onder a AVG vereist dat een afweging wordt gemaakt tussen het recht op eerbiediging van het privéleven en de bescherming van persoonsgegevens (enerzijds) en het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie (anderzijds) (arrest van 24 september 2019, GC e.a., C-136/17, ECLI:EU:C:2019:773, punt 59). De exploitant van de zoekmachine moet na ontvangst van een verwijderingsverzoek nagaan of de opname van de link noodzakelijk is voor het recht op vrijheid van informatie van internetgebruikers. Het Hof herhaalt dat het recht op bescherming van het privéleven en van persoonsgegevens in principe zwaarder wegen dan het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie. Dit geldt in elk geval wanneer ten minste een niet onbeduidend deel van de informatie waarop het verwijderingsverzoek betrekking heeft, onjuist blijkt te zijn.

4.

Het Hof verduidelijkt in het gepubliceerde arrest dat het aan de verzoeker is om aan te tonen aan de hand van relevante en afdoende bewijzen dat de gelinkte informatie (of ten minste een niet onbeduidend deel daarvan) kennelijk onjuist is. Zij voegt daaraan toe dat deze bewijslast enkel speelt als dat, gelet op de omstandigheden van het geval, redelijkerwijs van de verzoeker kan worden verlangd. In tegenstelling tot wat de verwijzende rechter had voorgesteld, is de verzoeker in beginsel niet verplicht om een rechterlijke beslissing tegen de redacteur van de website voor te leggen aan de exploitant van de zoekmachine (hier: Google) ter ondersteuning van zijn verzoek.

5.

Het Hof verduidelijkt in het gepubliceerde arrest dat het aan de verzoeker is om aan te tonen aan de hand van relevante en afdoende bewijzen dat de gelinkte informatie (of ten minste een niet onbeduidend deel daarvan) kennelijk onjuist is. Zij voegt daaraan toe dat deze bewijslast enkel speelt als dat, gelet op de omstandigheden van het geval, redelijkerwijs van de verzoeker kan worden verlangd. In tegenstelling tot wat de verwijzende rechter had voorgesteld, is de verzoeker in beginsel niet verplicht om een rechterlijke beslissing tegen de redacteur van de website voor te leggen aan de exploitant van de zoekmachine (hier: Google) ter ondersteuning van zijn verzoek.

6.

Het Hof eindigt met te benadrukken dat - bij weigering van de exploitant om in te gaan op het verwijderingsverzoek - de verzoeker steeds de mogelijkheid moet hebben om zich tot de toezichthoudende autoriteit of de rechter te wenden zodat zij de nodige controles kunnen uitvoeren. Verder bepaalt het Hof dat de exploitant van een zoekmachine een waarschuwing moet opnemen bij de zoekresultaten indien een administratieve of gerechtelijke procedure werd ingeleid over de vermeende onjuistheid van de informatie en de exploitant van die procedure op de hoogte werd gebracht.

7.

De tweede prejudiciële vraag van het Bundesgerichtshof had betrekking op het verwijderingsverzoek van de foto's (en andere grafische inhoud) die als miniatures worden weergegeven in de zoekresultatenlijst en bijkomend voorzien zijn van een link naar websites die de gebruikte zoekterm(en) bevatten evenals de grafische inhoud. Om te beginnen stelt het Hof dat voor de zoekresultaten naar afbeeldingen dezelfde beginselen gelden als voor de zoekresultaten naar websites en de daarin vervatte informatie. Dit gezegd zijnde, wijst het Hof erop dat in deze context het recht op privéleven van bijzonder belang is en vooronderstelt dat de betrokken persoon controle heeft over zijn beeltenis, gelet op de bijzonder ernstige inmenging in het privéleven die een dergelijke zoekresultatenlijst met foto's kan hebben. De afweging van de in het spel zijnde grondrechten en belangen zal in een dergelijk geval dan ook verschillen van de afweging die wordt gemaakt in het kader van de publicatie van de artikelen met daarin de foto's in hun oorspronkelijke context.

8.

Concreet diende het Hof zich uit te spreken over de vraag of voor de beoordeling van deze afweging op doorslaggevende wijze rekening diende te worden gehouden met de context waarin de foto's oorspronkelijk op het internet werden gepubliceerd. Het alternatief zou inderdaad zijn dat enkel rekening moet worden gehouden met de informatieve waarde van de miniatures als zodanig in een neutrale context. Het Hof is van oordeel dat de publicatie van de miniatures als een autonome verwerking moet worden beschouwd, die als dusdanig ook autonoom moet worden beoordeeld, d.w.z. los van de context van de publicatie ervan op de website waarvan zij afkomstig zijn. De weergave van de lijst met miniatures vormt op zich het door de internetgebruiker nagestreefde resultaat, los van de eventuele latere beslissing om de achterliggende website te raadplegen. Desalniettemin kan de tekst die direct bij de weergave van een foto is geplaatst van invloed zijn op de afweging van de betrokken rechten en belangen.

9.

Bijgevolg heeft de afwijzing van een verwijderingsverzoek van de links, geen impact op de uitkomst van het verzoek om de miniatures te wissen. Daarentegen indien het verzoek tot verwijdering van de links moet worden ingewilligd, betekent dit automatisch dat ook de miniatures van de bij dat artikel opgenomen foto's eveneens moeten worden verwijderd.

10.

De antwoorden van het Hof op de prejudiciële vragen hoeven niet te verbazen. Ze vormen op zich een logisch vervolg van de bestaande rechtspraak inzake het recht op gegevenswissing in de context van zoekmachines. Haar antwoord op de eerste vraag verduidelijkt hoe een verwijderingsverzoek dient te worden behandeld wanneer dat gestoeld is op de onjuistheid van de gelinkte informatie. Met haar tweede antwoord breidt ze het

toepassingsgebied van het recht op gegevenswissing beperkt uit naar de verwijdering van foto's die als miniaturen worden weergegeven in de zoekresultatenlijst.

Voetnoten

[1] Anouk Focquet, advocaat-vennoot bij het advocatenkantoor Faros te Brussel en aangesloten bij de Nederlandse Orde van Advocaten bij de Balie te Brussel.